

ایران، فرهنگ و آموزش

دانشگاه فرهنگیان

سازمان مرکزی

سال ۱۴۰۰

انتشارات دانشگاه فرهنگیان

تاریخ تربیت معلم در ایران

(استان فارس)

www.ketab.ir

طرح و ایده

دکتر حسین خنیفر

استاد دانشگاه تهران و رئیس دانشگاه فرهنگیان

ناظر علمی

دکتر شهرام یوسفی فر

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

مؤلف

احمد فروغ بخش

سرشناسه: فروغ‌بخش، احمد، ۱۳۴۶ -
 عنوان و نام پدیدآور: تاریخ تربیت معلم در ایران (استان فارس) / مؤلف احمد فروغ‌بخش؛ طرح و ایده حسین خنیفر؛ ناظر علمی طرح شهرام یوسفی‌فر؛
 سر ویراستار محمدرضا روزبهانی؛ ویراستار علمی محمدجلال ماخانی؛ ویراستار ادبی علی سلیمانی.
 مشخصات نشر: تهران: دانشگاه فرهنگیان، انتشارات، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۶۶ص: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی).
 شابک: ۵-۵۷-۶۸۵۰-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: تربیت معلم -- ایران -- فارس -- تاریخ
 موضوع: Teachers -- Training of -- Iran -- Fars -- History
 موضوع: دانشگاه‌ها و مدارس عالی معلمان -- ایران -- فارس -- تاریخ
 موضوع: Teachers colleges -- Iran -- Fars -- History
 شناسه افزوده: خنیفر، حسین، ۱۳۴۸ -
 شناسه افزوده: یوسفی‌فر، شهرام، ۱۳۴۸ -
 شناسه افزوده: روزبهانی، محمدرضا، ۱۳۳۹ -، ویراستار
 شناسه افزوده: ماخانی، محمدجلال، ۱۳۶۳ -، ویراستار
 شناسه افزوده: دانشگاه فرهنگیان. انتشارات
 رده بندی کنگره: LB۱۷۳۱
 رده بندی دیویی: ۳۷۰/۷۱۰۹۵۵۶۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳۴۳۳۷

دانشگاه فرهنگیان

سازمان مرکزی

تهران ۱۴۰۰

انتشارات دانشگاه فرهنگیان

تاریخ تربیت معلم در ایران: استان فارس

طرح و ایده: دکتر حسین خنیفر

مؤلف: احمد فروغ‌بخش

ناظر علمی طرح: دکتر شهرام یوسفی‌فر

سر ویراستار علمی: دکتر محمدرضا روزبهانی

ویراستار علمی: محمدجلال ماخانی

ویراستار ادبی: دکتر سولماز مظفری

طراح جلد: مجتبی بابائیان

صفحه‌آرا: سولماز دمندانی

سال و نوبت چاپ: اول، بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۵-۵۷-۶۸۵۰-۶۲۲-۹۷۸

تمامی حقوق مربوط به انتشار این اثر برای ناشر محفوظ و نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

نشانی: تهران، شهرک قدس، بلوار شهید فرحزادی، خیابان تربیت معلم،

دانشگاه فرهنگیان، کد پستی ۱۹۳۹۶۱۴۴۶۴

نشانی پایگاه اینترنتی دانشگاه: <https://cfu.ac.ir>

تلفن: ۸۷۷۵۱۲۶۸

دربارهٔ مجموعه

سال ۱۳۹۷ ش. یکصدمین سالگرد تأسیس تربیت معلّم در ایران بود و برای گرامی‌داشت این رویداد دوران‌ساز، با رهنمود ریاست دانشگاه و مشارکت مجدانه و خستگی‌ناپذیر دست‌اندرکاران، برنامه‌های مختلفی به اجرا درآمد. از جمله این برنامه‌ها طرح تألیف مجموعه کامل تاریخ تربیت معلّم در ایران و نیز تدوین اسناد تاریخی تربیت معلّم در ایران بود. از این رو مقرر شد هر یک از شعب استانی دانشگاه فرهنگیان مأموریت تدوین آن بخش از تاریخ تربیت معلّم استان خود را که عمدتاً تولید آن با آموزش و پرورش بوده، برعهده گیرد. سرانجام پس از حدود دوسال تلاش‌های همکاران دانشگاه در استان‌های کشور، به شکل ۳۱ جلد کتاب تألیف و منتشر شد. گردش کار این طرح کلان چنین بود: برنامه ریزی‌های مالی و اداری در معاونت پژوهش انجام و یک ناظر علمی برای طرح تعیین گردید تا مراحل استانداردسازی و کنترل کیفی روند پژوهش و تألیف کتاب‌ها، صورت گیرد. در هر استان مجری و همکاران طرح با نظر مدیریت امور پردیس‌های هر استان تعیین و مراحل مختلف پژوهش و گردآوری اسناد و مدارک مکتوب و شفاهی آغاز شد و سپس تدوین متن، در طول حدود دو سال به انجام رسید.

روند پژوهش و تألیف کتاب‌ها با دشواری‌های خرد و کلان روبه‌رو بود. فقدان اسناد و مدارک مورد نیاز، از بین رفتن بخشی از بایگانی‌های مراکز، تغییرات تقسیمات کشوری، درگذشت یا در دسترس نبودن برخی از پیشکسوتان، جابجایی‌های مکرر مکان مراکز، ادغام‌ها یا انحلال مراکز و بسیاری عوامل دیگر شرایط دشوار و گاه بغرنجی را در مسیر

دسترسی به اطلاعات ضروری و روند کارها ایجاد می‌کرد. اما هر چه بود کوشش‌های خستگی‌ناپذیر همکاران معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه، رؤسای استان‌ها، مجریان طرح و همکاران آنان سبب شد نتیجه کار به صورت کتاب‌های حاضر به ثمر نشیند.

بدون تردید پژوهش در موضوع حاضر که فاقد پیشینه قبلی و اطلاعات مورد نیاز بود، بسیار طاقت‌فرسا و با مسائل عدیده مواجه می‌گردید. چنانچه امکان مصاحبه با پیشگامان مراکز تربیت معلم، دسترسی به اسناد و مدارک ضروری میسر می‌شد، نتیجه کار بسیار متفاوت‌تر از برون‌داد موجود می‌بود. از این رو دستاورد کنونی بازتاب بسیاری از محدودیت‌ها و مشکلات لاینحلی بود که در برابر انجام این مهم وجود داشت. در این جا از همه پیشکسوتان و دست‌اندرکاران امور مراکز تربیت معلم در استان‌های کشور استدعا داریم برای تکمیل و افزایش اطلاعات و دقیق‌تر کردن مطالب این مجموعه، یاری‌رسان مؤلفان و مجریان محترم این طرح ارزشمند باشند. امید داریم پیشنهادات و تذکرات ارزشمند محققان و خوانش‌گران تاریخ تربیت معلم در استان‌های مختلف، شرائط تکمیل محتوای این کتاب‌ها و رفع کاستی‌ها و کمبودهای راه یافته در آن باشد. ناگفته پیداست در شرایط نبود اسناد و مدارک ضروری برای پژوهش در این موضوع، اسناد و مدارک خصوصی افراد دست‌اندرکار مراکز، بسیار راه‌گشا خواهد بود. بی‌تردید در بازنشو این مجموعه، این معاونت و مؤلفان محترم کتاب‌ها، از همه یاری‌هایی که به هدف تقویت متن این کتاب‌ها صورت گیرد، استقبال کرده و در اصلاح و تکمیل مطالب از آن‌ها بهره خواهد برد.

معاون پژوهش و فناوری دانشگاه فرهنگیان

فهرست مطالب

۱۷	گفتار رئیس دانشگاه فرهنگیان کشور
۱۹	دیباچه معاون پژوهش و فناوری دانشگاه فرهنگیان
۲۱	سخن سرپرست مدیریت امور پردیس های استان فارس
۲۳	مقدمه
۲۹	فصل اول: معرفی استان فارس
۳۱	۱-۱- معرفی استان
۳۳	۱-۲- شهرستان ها
۳۴	۱-۲-۱- آباده
۳۴	۱-۲-۲- ارسنجان
۳۵	۱-۲-۳- استهبان
۳۵	۱-۲-۴- اقلید
۳۶	۱-۲-۵- بوانات
۳۷	۱-۲-۶- جهرم
۳۸	۱-۲-۷- داراب
۳۹	۱-۲-۸- شیراز
۳۹	۱-۲-۹- فسا
۴۰	۱-۲-۱۰- فیروزآباد
۴۰	۱-۲-۱۱- کازرون

۴۱	 گرایش ۱۲-۲-۱
۴۲	 لار ۱۳-۲-۱
۴۲	 لامرد ۱۴-۲-۱
۴۳	 مرودشت ۱۵-۲-۱
۴۴	 نیریز ۱۶-۲-۱

فصل دوم: روند تأسیس دانشسراها و مراکز تربیت معلم در ایران و استان فارس

۴۷	 ۱-۲ سیر تحول تربیت معلم در ایران
۴۷	 ۱-۱-۲ مقدمه
۵۰	 ۲-۱-۲ دارالمعلمین
۵۱	 ۳-۱-۲ دارالمعلمیات
۵۳	 ۴-۱-۲ از دارالمعلمین عالی تا دانش‌سرای عالی
۵۴	 ۵-۱-۲ از دارالمعلمیات تا دانش‌سرای دختران
۵۵	 ۶-۱-۲ از اصلاح تا انحلال دانش‌سرای عالی
۵۶	 ۷-۱-۲ تربیت معلم در دهه چهل
۶۰	 ۸-۱-۲ تربیت معلم بعد از انقلاب اسلامی
۶۱	 ۹-۱-۲ نتیجه‌گیری
۶۳	 ۲-۲ تأسیس دانشسراها و مراکز تربیت معلم در استان
۶۴	 ۱-۲-۲ دارالمعلمین
۶۴	 ۲-۲-۲ دانشسرای مقدماتی شیراز
۶۵	 ۳-۲-۲ دانشسرای مقدماتی دختران شیراز
۶۶	 ۴-۲-۲ دانشسرای کشاورزی شیراز
۶۷	 ۵-۲-۲ دانشسرای تربیت بدنی پسران
۶۷	 ۶-۲-۲ آموزشگاه تربیت معلم کلیمیان شیراز (یشیوا)
۶۷	 ۷-۲-۲ مرکز تربیت معلم دختران شیراز
۶۸	 ۸-۲-۲ دانشسرای راهنمایی شیراز
۶۸	 ۹-۲-۲ دانشسرای عشایری
۶۹	 ۱۰-۲-۲ دانشسرای راهنمایی عشایری
۶۹	 ۱۱-۲-۲ دانشسرای مقدماتی شهرستان آباده

۷۰		۲-۱۲- دانشسرای مقدماتی پسران جهرم
۷۰		۲-۱۳- دانشسرای مقدماتی دختران جهرم
۷۰		۲-۱۴- دانشسرای مقدماتی دختران کازرون
۷۱		۲-۱۵- دانشسرای مقدماتی پسران لار
۷۱		۲-۱۶- دانشسرای مقدماتی دختران لار
۷۱		۲-۱۷- تربیت معلم یکساله
۷۲		۲-۱۸- مرکز تربیت معلم یکساله فسا
۷۳		۲-۱۹- دانشسرای تربیت معلم دختران آباده
۷۳		۲-۲۰- دانشسرای تربیت معلم پسران امام سجاد (ع) ارسنجان
۷۳		۲-۲۱- دانشسرای تربیت معلم دختران امام سجاد (ع) ارسنجان
۷۳		۲-۲۲- دانشسرای تربیت معلم پسران سلمان فارسی بوانات
۷۴		۲-۲۳- دانشسرای تربیت معلم پسران علامه طباطبایی داراب
۷۴		۲-۲۴- دانشسرای تربیت معلم دختران کوثر داراب
۷۵		۲-۲۵- دانشسرای تربیت معلم دختران مالک اشتر شیراز
۷۵		۲-۲۶- دانشسرای مقدماتی عشایری
۷۶		۲-۲۷- دانشسرای روستا معلم فسا
۷۶		۲-۲۸- دانشسرای تربیت معلم پسران امام عصر (ع) فسا
۷۶		۲-۲۹- دانشسرای تربیت معلم پسران شهید دستغیب فیروزآباد
۷۶		۲-۳۰- دانشسرای تربیت معلم امام حسین (ع) کازرون
۷۷		۲-۳۱- دانشسرای تربیت معلم پسران امام باقر (ع) گراش
۷۷		۲-۳۲- دانشسرای تربیت معلم دختران امام باقر (ع) گراش
۷۷		۲-۳۳- دانشسرای تربیت معلم پسران امام صادق (ع) لامرد
۷۸		۲-۳۴- دانشسرای تربیت معلم پسران حضرت ولی عصر (ع) مرودشت
۷۹		۲-۳۵- دانشسرای تربیت معلم دختران حضرت رقیه (س) مرودشت
۷۹		۲-۳۶- دانشسرای تربیت معلم پسران شهید مدنی نیریز
۷۹		۲-۳۷- مرکز تربیت معلم پسران امام خمینی (ره) آباده
۷۹		۲-۳۸- مرکز تربیت معلم دختران امام خمینی (ه) آباده
۸۰		۲-۳۹- مرکز تربیت معلم دختران حضرت فاطمه زهرا (س) استهبان